

Remissyttrande över : Regional indelning-tre nya län (SOU 2016:48)

Smedjebackens kommun har beretts möjlighet att yttra sig över ovanstående utredning. Centerpartiet i Smedjebackens kommun vill med anledning av detta anföra följande synpunkter.

Den föreslagna reformen är den största förändringen i den kommunala självstyrelsen sedan kommunreformen i början på 70-talet. Antalet landsting skall minskas från 21 till 6. Kriterierna för detta härleds från Ansvarskommittens slutrapport 2007.

Vår kritik av den föreslagna centraliseringen bygger i första hand på de effekter detta får på följderna för den lokala demokratin och möjligheterna för medborgarna att utöva inflytande och deltagande i den demokratiska processen.

När landstingsfullmäktigeförsamlingarna koncentreras blir det mycket färre direktvalda ledamöter som medborgarna kan vända sig till. Avstånden mellan valda och väljare blir mycket stora både numerärt och geografiskt. De mindre partierna blir representerade av en eller två fullmäktigeledamöter! Om inte de kommande styrelserna och nämnderna skall bli ohanterligt stora, 20 till 30 ledamöter, kommer de stora partierna att gynnas kraftigt i storregionerna.

Det finns en uppenbar risk för att det blir ett kunskapstapp hos de förtroendevalda vilket i förlängningen gör att de blir ännu mer beroende av den centrala administrationen inför ex. strukturella beslut inom sjukvården.

Vi ser också en stor risk för följd effekter i form av att andra samhällsorganisationer kommer att succesivt anpassa sig efter de nya gränserna och genomföra sammanslagningar inom den nya Svealandsregionen varvid även civilsamhället centraliseras.

All erfarenhet visar att det har betydelse var tyngdpunkten rent maktmässigt lokaliseras. Vi kan förutsätta att det nya huvudkontoret i storregionen kommer att lokaliseras till någon av de stora städerna i Mälardalen. Sammansmältningen av värderingar hos administration och maktbärande politiska organ förstärks kraftigt. Detta kommer inte, enligt vår mening, att gynna de stora delar av Svealandsregionen som utgörs av landsbygd eller små tätorter i Dalarna, Gävleborg och Örebro län.

Ett av motiven för koncentrationen är att statens organisation skall sammanfalla med de nya länsgränserna. Vi kan instämma i att splittringen idag inte är idealisk och har kunnat tillkomma utan att staten aktivt nyttjat sin möjlighet att styra processen. Å andra sidan hävdas från förespråkarna av storregioner att residensstäder och lokalförvaltningar skall placeras på olika orter i Svealand vilket i sig kan vara riktigt men då bortfaller ju samtidigt argumentet för samordning genom nära fysiska kontakter. Förhållandet blir snarast likt det som gäller idag.

Den kraftfulla urbanisering som sker idag drivs till stor del av privata näringslivet och marknadskrafter. Även om regionerna skulle få mera inflytande över vissa delar som åligger staten idag menar vi att det är statens budgetkraft och lagstiftning ang. ex skatter, infrastruktursatsningar och avgiftssystem som är avgörande för att styra denna utveckling. Om detta är utredningen ytterst knapphändig i sina resonemang!

Bland de kriterier som utredningen anger finns ett antagande att det för att gynna ekonomisk tillväxt behövs mellan 0.5 – 2, miljoner invånare i en region. Detta saknar varje vetenskaplig grund!

Om så vore fallet skulle inte Sverige idag och de senaste decennierna ha haft den nästan bästa BNP-utvecklingen bland de rika länderna!

Detta antagande, ang. befolkningsunderlag, härleder i sin tur med sannolikhet ur de befolkningsunderlag som anses behövas för den högspecialiserade sjukvården.

Bakom övriga tillfogade argument för stordrift och centralisering ligger detta som en grundbult – det är sjukvårdens framtida struktur som är det grundläggande skälet till centralisering av folkstyret!

Paradoxalt nog föreslås att befolkningsunderlaget skall minskas kraftigt för de befintliga regionsjukhusen i Svealand. Så sker genom att Värmlands län överförs till den befintliga storregionen i Västra Götaland. För att bemöta detta argument sägs att nuvarande – väl fungerande samarbeten genom avtal över landstingsgränserna – kan få fortsätta. Exakt den form av samarbeten som utredningen säger sig vilja minska till förmån för direktvalda organ!

Vi har ej funnit att de ekonomiska effektivitetsskäl som utredningen, ofta mellan raderna upprepar, håller för en granskning. Vid granskning av kvalitet inom sjukvården och ekonomin i de olika landstingen genom ex. öppna jämförelser ligger ej de tre stora landstingen/regionerna i särklass, vilket de borde ha gjort om strukturen varit avgörande. Ex. Östergötlands och Jönköpings landsting har en väl så god ekonomi och god medicinsk kvalitet. Utan att vara storregioner.

Observera att då har storregionerna verkat i närmare 20 år.

Vi menar att dagens samarbetsformer kan utvecklas betydligt utan storregioner. Erfarenheterna av de senaste årens utveckling av ex. cancervården mm. visar detta. Statens del i finansieringen av den forskning som sker vid regionsjukhusen kan ökas. För övrigt torde det vara en framtidsuppgift att föra mer resurser till primärvården i Sverige vilket en annan SOU övertygande visat.

I detta sammanhang bör det också vara tveksamt om central styrning av den mest decentraliserade vården är effektivast.

Vi ser också en risk med att regelverken likriktas för ex. vårdvalet inom primärvården.

Får vi en politisk majoritet som vill inskränka eller förbjuda denna rättighet för de enskilda medborgarna slår den igenom över hela Svealand! Inget landsting kan gå före som Halland gjorde i denna del av sjukvården.

Vi befärrar att risken för att de mindre sjukhusen läggs ned eller tappar uppgifter ökar i en storregion som politiskt och värderingsmässigt kommer att domineras av de stora Mälardalsstäderna.

För kommunerna kommer det att bli en utmaning (=problem) att skapa nya kontaktorgan gentemot storregionen. Vi anser att utredningen i denna del inte funnit bra svar utan att det är bråttom och angeläget att Dalarnas kommuner utarbetar en modell för detta innan ev. proposition läggs för Riksdagen.

Slutligen anser vi att en så stor och omvälvande reform borde ha föregåtts av ett brett folkligt engagemang. Vi ser i omvärlden allt oftare exempel på att det uppstår folkliga revolter mot ett beslutsfattande ”långt borta”. Ofta inspireras eller utnyttjas denna känsla av populistiska krafter vars mål är direkt farliga för folkstyret och demokratin. Väl förankrade beslut är den bästa och troligen enda garantin för att motarbeta dessa tidens krafter.

Centerpartiet i Smedjebacken menar att vi har en stor potential utnyttjad när det gäller att få ett bättre samarbete mellan kommuner och landsting och när det gäller gränsöverskridande lösningar inom sjukvård och trafik i första hand.

Centerpartiet i Smedjebackens kommunerna

Jan Tholerus Göran Engström

Ledamöter i kommunstyrelsen